

چگونه مراجع لاتین را با قالب نویسنده-سال و با نام نویسندگان فارسی داشته باشیم؟

محمود امین طوسی

۲۸ اسفند ۱۳۸۸

۱ مقدمه

معمولاً در مستندات فارسی خواسته می‌شود که نام‌های لاتین مؤلفین در متن به صورت فارسی نوشته شود ولی در لیست مراجع به صورت انگلیسی ظاهر شوند. اگر از استیل‌های plainnat یا chicago در مستندات زی‌پرشین استفاده کنیم با مشکلاتی مواجه هستیم. با استفاده از استیل‌های جدید plainnat-fa.bst، plainnat-fa.bst و asa-fa.bst می‌توانید در زمانی که متن شما فارسی و مراجعتان لاتین است از قالب مراجع به صورت «نویسنده-سال» استفاده کنید. به این منظور باید در هر مدخل مراجع خود یک فیلد جدید به نام authorfa تعریف نموده و معادل فارسی نام مؤلفین را در آن قید کنید. همچنین به خاطر رفع مشکل مرتب‌سازی حروف گچ‌پژ و کاف فارسی، فایلی با نام «cp1256fa.csf» آماده شده است که باید آنرا به همراه bibtex8 بکار ببرید. دنباله عملیات لازم برای تولید خروجی در ضمیمه آمده است.

تا آنجا که بررسی شده است، استیل آماده شده با فرامین معمول بسته natbib که در راهنمای آن آمده است (مانند cite، citet، citep) به خوبی کار می‌کند. در ادامه مثال‌های متنوعی از انواع مختلف مراجع و برخی دستورات ارجاع‌دهی در natbib آمده است. دقت داشته باشید که برای استفاده از فایل‌های استیل فارسی فوق‌الذکر باید بسته natbib نصب شده و آنرا فراخوانی نموده باشید. در این بسته به صورت پیش‌فرض در ارجاع به مراجع، از پرانتز استفاده می‌شود، لیکن از آنجا که در این سند این بسته با ذکر [square] فراخوانی شده است، مراجع با گروه مشخص شده‌اند.

۲ مثالها

بورمن^[۱] در پایان‌نامه دکترای خود به موضوع وضوح برتر پرداخته است. امین طوسی و دیگران^[۸] یک روش افزایش وضوح تصویر ارائه دادند. این روش توسط امین طوسی و فتحی^[۷] برای ویدئو بکار گرفته شد. همانگونه که می‌بینید در این مرجع که دو مؤلف داریم فامیل هر دو آمده است. ضمناً هر دو مرجع لاتین هستند که در فیلد authorfa معادل فارسی آنها ذکر شده بوده است. خوب حالا ببینیم با مرجع^[۹] چکار می‌کند. از آنجا که مؤلفین این مقاله و مقاله اول و سال نشر هر دو یکی است در کنار سال، a,b,c,... قرار می‌گیرد. این یکی را تبدیل به الف و ب نمی‌کنیم چرا که در لیست مراجع به همین صورت ظاهر می‌شوند.

و حالا چند مرجع از انواع مختلف را با هم ببینیم: امیدعلی^[۳] یک نمونه پروژه دکترا، مرجع پورموسی^[۵]، فصل ۲ یک نمونه پروژه کارشناسی ارشد فارسی که به فصل دوم آن ارجاع داده شده و مرجع^[۱] یک نمونه مقاله مجله فارسی است که با citep به آن ارجاع داده شده و لذا کلاً داخل کروش قرار گرفته است. مرجع امین طوسی و دیگران^[۴] همچنین ببینید^[۴]، بخش ۲ یک نمونه مقاله کنفرانس فارسی با ذکر «همچنان ببینید و بخش خاص» و مرجع^[۲] یک نمونه کتاب فارسی با ذکر مترجمان و ویراستاران فارسی است. مرجع^[۱۳] یک نمونه پروژه کارشناسی ارشد انگلیسی و^۶ هم یک نمونه متفرقه می‌باشند که از آنجا که از citealp* استفاده شده نام تمام مؤلفین نشان داده شده است، برخلاف موارد قبلی که مؤلفین سوم به بعد با «و دیگران» جایگزین می‌شد. البته در حال حاضر این مورد فقط برای مراجع فارسی بدرستی عمل می‌نماید. گزنالس و وودس^[۱۲] یک کتاب لاتین است.

همانگونه که دیده می‌شود، مراجع فارسی و لاتین هم در متن و هم در لیست مراجع به صورت درست نمایش داده شده‌اند.

یک نکته جالب آنکه اگر اسامی مؤلفان چند مرجع یکسان باشد (فارسی یا معادل فارسی آنها) و به آنها پشت سرهم ارجاع دهیم، اسامی فقط یک بار ظاهر خواهند شد. مثلاً امین طوسی و دیگران^[۴، ۸] دو مقاله از نویسندگان یکسان ولی اولی به لاتین و دومی به فارسی است که سال نشر آنها مؤید این مطلب است. البته یک نقطه ضعف کوچک هم دارد و آن این است که برای تست یکسان بودن مراجع همین برچسب مورد عمل قرار می‌گیرد. به عنوان مثال از آنجا که برای هر دو مقاله «امین طوسی و دیگران» آمده است* بدون توجه به اینکه سایر همکاران ممکن است متفاوت باشند در یک دسته قرار می‌گیرند. مثالی از کنفرانس بدون نویسنده:^[۱۴]

۳ محدودیت‌ها

- همانگونه که مشاهده می‌کنید با بسته hyperref مشکلی وجود ندارد، البته به شرط داشتن بسته bidi نسخه ۱۰۰.۴ (revision ۱۹۰ به بعد). فقط یک استثناء وجود دارد و آن هم رنگ مرجع در هنگامی است که قسمتی از اسامی مؤلفین یک مرجع در انتهای یک خط و قسمتی دیگر در ابتدای خط بعد قرار گیرد. در این حالت کل دو خط رنگی می‌شوند. اما راه حلی برای آن با گزینه nonamebreak از بسته natbib و گزینه کشیده (Kashida) از بسته زی‌پرشین وجود دارد.

یک مثال را ببینیم:

در اینجا چند مرجع پشت سر هم داریم که از یک خط بیشتر شده‌اند: امیدعلی^[۳] و^۶ امین طوسی و دیگران^[۴، ۸] اگر گزینه nonamebreak را استفاده نکنید هر دو خط آبی خواهند شد. با استفاده از گزینه مذکور که مربوط به بسته natbib است، این مشکل رنگی شدن دو خط برطرف می‌شود ولی ممکن است تنظیم خط به هم بخورد، کمتر از طول خط شود و یا از حد خارج شود. این مشکل بسیاری از اوقات توسط گزینه کشیده (Kashida) در بسته زی‌پرشین قابل حل است.

- متاسفانه bibtex قادر به جداسازی حرف اول نامهای فارسی نیست، لذا در استیل‌هایی که حرف اول نامهای لاتین ظاهر می‌شوند، نامهای فارسی به صورت کامل نشان داده می‌شوند. اگر نیاز به این حالت دارید، باید به صورت دستی نامها در مراجع فارسی را اصلاح نمایید.

چند نکته:

۱. مراجع فارسی نیازی به فیلد authorfa ندارند.

۲. دقت داشته باشید که اگر اول فامیل و سپس اسم را می‌نویسید، اسم و فامیل را با کامای انگلیسی از هم جدا کنید. اگر حروف اول اسم را مونویسید، پس از آن نقطه و بعد حتماً یک فاصله و سپس فامیل را بنویسید.
 ۳. رمزبینه فایل bib. شما باید یونیکد یا UTF-8 باشد، در غیراینصورت (مثلاً اگر UTF-8 without BOM باشد) در لینوکس با مشکل مواجه خواهید شد.
 ۴. اگر مایلید که همچون این مثال، خط دوم هر مرجع کمی جلوتر برده شود فایل mybib.sty را با دستور usepackage پس از زی‌پرشین فراخوانی نمایید.
 ۵. در مرجع^[۱۰]، فیلد authorfa را نداریم، اسامی به صورت لاتین و برعکس نوشته شده‌اند و سال هم به فارسی نوشته شده است. اگر آنرا به صورت لاتین می‌خواهید دستور ارجاع را به صورت `\LRE{\lr{\cite{referenceTag}}}` بکار ببرید.
- حالا مرجع^[10] درست نمایش داده می‌شود. البته می‌توانید یک دستور جدید مثلاً به صورت زیر تعریف نمایید:

```
\newcommand\LRCite[1]{\LRE{\lr{\cite{#1}}}}
```

مراجع

- [۱] آبادی، مصطفی (۱۳۸۷)، “موضوعی جدید در هندسه محاسباتی”، *مجله فارسی نمونه*، ۱، ۲۲-۳۰.
- [۲] استالینگ، ویلیام (۱۳۸۰)، *اصول طراحی و ویژگیهای داخلی سیستم‌های عامل*. ترجمه‌ی صدیقی مشکنانی، محسن و پدرام، حسین، (ویراستار) برنجکوب، محمود، اصفهان: نشر شیخ بهایی، ویرایش سوم.
- [۳] امیدعلی، مهدی (۱۳۸۲)، “تابع هیلبرت”، پایان‌نامه دکترا، دانشکده ریاضی، دانشگاه امیرکبیر.
- [۴] امین‌طوسی، محمود، مزینی، ناصر، و فتحی، محمود (۱۳۸۷)، “افزایش وضوح ناحیه‌ای”، در *چهاردهمین کنفرانس ملی سالانه انجمن کامپیوتر ایران*، دانشگاه امیرکبیر، تهران، ایران، صفحات ۱۰۸-۱۰۹.
- [۵] پورموسی، امیرمسعود (۱۳۸۸)، “یک موضوع فیزیک”، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده فیزیک، دانشگاه صنعتی شریف، (در حال انجام).
- [۶] خلیقی، وفا، امیدعلی، مهدی، واحدی، مصطفی، و امین‌طوسی، محمود (۱۳۸۷)، “زی‌پرشین (XePersian): بسته فارسی برای حروف‌چینی در $\LaTeX 2e$ ”، <http://developer.berlios.de/projects/xepersian>.
- [7] Amintoosi, M. and Fathy, M. (2009), “Video Resolution Enhancement in the Presence of Moving Objects,” in *International Conference on Image Processing, Computer Vision, and Pattern Recognition*, Las Vegas, USA.

- [8] Amintoosi, M., Fathy, M., and Mozayani, N. (2009), "Precise Image Registration with Structural Similarity Error Measurement Applied to Super-Resolution," *EURASIP Journal on Applied Signal Processing*, 2009, 7 pages, Article ID 305479.
- [9] — (2009), "Regional Varying Image Super-Resolution," in *IEEE International Joint Conference on Computational Sciences and Optimization*, Sanya, China, vol. 1, pp. 913–917.
- [10] Baker, S. and Kanade, T. (2002), "Limits on Super-Resolution and How to Break Them," *IEEE Trans. Pattern Anal. Mach. Intell.*, 24, 1167–1183.
- [11] Borman, S. (2004), "Topics in Multiframe Superresolution Restoration," Ph.D. thesis, University of Notre Dame, Notre Dame, IN.
- [12] Gonzalez, R. C. and Woods, R. E. (2006), *Digital Image Processing*, Upper Saddle River, NJ, USA: Prentice-Hall, Inc., 3rd ed.
- [13] Khalighi, V. (2007), "Category Theory," Master's thesis, Sydney Univ.
- [14] Shokoohi, F. (ed.) (2006), *Proceedings of the Xth Conference on XYZ*.

الف چگونه با فایل‌های bst. فارسی کار کنیم؟

فرض کنید نام فایل شما 'myfile.tex' و نام فایل حاوی مراجع شما 'SomeReferences.bib' باشد. این فایل و فایل 'cp1256fa.csf' باید در همان شاخه فایل اصلی شما یا در مسیر سیستم باشند. برای آشنایی با ساختار فایل 'SomeReferences.bib' به همین فایل که همراه این مثال است مراجعه فرمایید. دنباله کارهای زیر را برای حصول به نتیجه باید انجام دهید:

1. xelatex myfile
2. bibtex8 -W -c cp1256fa myfile
3. xelatex myfile
4. xelatex myfile

می‌توانید به جای bibtex8 از bibtex و بدون هیچ گزینه‌ی اضافه‌ای استفاده کنید ولی در این حالت مراجع فارسی شما مرتب نخواهند بود، مگر آنکه از noopsort استفاده کنید.